

Mörbylångaoppositionens budgetreservation 2022

Innehållsförteckning

Nu måste vi få ordning på Mörbylånga kommun!	3
Kommunstyrelsens verksamhet	7
Socialnämndens verksamhet	10
Utbildningsnämndens verksamhet	12
Kultur- och tillväxtnämnden.....	13
Samhällsbyggnadsnämnden.....	17
Förstärkning av majoritetens uppdrag.....	17
Investeringar.....	18
Mörbylångaoppositionens budgetyrkanden.....	19
Sammanställning av förändringar av majoritetens budgetförslag	23

Nu måste vi få ordning på Mörbylånga kommun!

Stoppa överbeskattningen

”Det är tredje året i rad då vi inte behöver göra några besparingar, säger kommunstyrelsens ordförande Matilda Wärenfalk (S) och menar att det blir allt roligare att kunna presentera majoritetens budget.” Citatet är hämtat ur Ölandsbladet den 25 oktober.

Det är tredje året i rad som kommunens ekonomiska resultat vida kommer att överstiga prognosen som presenterades i majoritetens budget. Det är tredje året i rad vi ska besluta om en budget med stora budgetavvikelser från innevarande år som utgångspunkt. Det är tredje året i rad som majoriteten överbeskattar kommunens medborgare.

Kommuninvånarnas medianinkomst uppgår till ca 300 000 kr om året. Överbeskattningen för dem med denna inkomst är ca 2 400 kr om året. Prislappen för ett tredje år med socialistisk budget uppgår till sammanlagt ca 7 200 kr för medianinkomsttagaren. I en familj med två vuxna blir summan drygt 14 000 kr. För den med lägre inkomst är överbeskattningen än mer kännbar, vilket också är skälet till att LO har begärt stopp för kommunala skattehöjningar. Med 200 000 kr i årsinkomst summeras överbeskattningen till 1 600 kr/år. På tre år uppgår beloppet till 4 800 kr och i en familj med två vuxna till 9 600 kr.

Det höga skatteuttaget i kombination med de höga avgifterna är rejält kännbart. Vad hade familjerna använt de här pengarna till om de hade fått välja själva? Hur hade det påverkat deras liv men även näringslivet och samhällsekonomin? Det får vi såklart aldrig veta, eftersom det socialistiska styrets värderingar är motsatsen till att låta individer och familjer välja själva. Istället driver man in så mycket skatt som man kan under förespeglning att det är nödvändigt, för att sedan lägga skattebetalarnas pengar på hög. Den socialistiska filosofin, att det är de styrande politikerna som vet och kan bäst, bekräftas ännu en gång.

Majoriteten räknar med att överskottet i år blir 44 mnkr mot budgeterade 16 mnkr efter tilläggsbudgeteringar om 6,8 mnkr. Budgetavvikelsen är således ca 28 mnkr. Förra året var avvikelsen ca 64 mnkr i bättre driftsresultat. Året dessförinnan visade driftsresultatet 28 mnkr över budget. Över dessa tre år uppgår den samlade budgetavvikelsen till ca 120 mnkr.

Men är det inte bra att kommunen gör goda resultat? Det är det och motsatsen hade förstås varit förödande. Men att avvika så mycket i de egna prognoserna för med sig problem och osäkerheter infinner sig: Kan vi verkligen lita på majoritetens egna siffror? En felaktig resultatprognos för 2019 låg till grund för majoritetens beslut att 2020 chockhöja skatten med 80 öre per intjänad hundralapp och kommunalråden Wärenfalk (S) och Arnesson (C) framhöll i lokaltidningarna att skattehöjningen var nödvändig och inget beslut man fattar lättvindigt.

Vi i Mörbylångaoppositionen är av den fasta övertygelsen att en skattehöjning alltid måste vara sista utvägen. Den socialistiska majoriteten tycks resonera omvänt

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning är att det genomsnittliga ekonomiska resultatet över en femårsperiod ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och generella bidrag. Med årets majoritetsbudget hamnar kommunens resultat i snitt på 4,6 % för åren 2018–2022.

Kommunens ekonomiska långtidsprognos pekar på fortsatt stora investeringsbehov, vilket leder till slutsatsen att resultatet framgent borde ligga på ca 3 % av skatteintäkter och generella bidrag. Vi har således god höjd i förhållande också till en skärpning av överskotts målet.

Kommunen skulle må väldigt bra av en skattesänkning

Mörbylånga kommun är en av landets dyraste kommuner att bo i, enligt den årliga Nils Holgerssonrapporten. Boende i Mörbylånga kommun har de högsta totala kostnaderna för fjärrvärme, el, avfall samt vatten och avlopp i Kalmar län. Lägg därtill en skattesats, som tillhör de högsta 20 procenten i landet. När till och med ledande tjänstepersoner nämner i media att "vi måste försöka hitta sätt för att göra det lite billigare att bo i Mörbylånga kommun", så måste detta betyda att en skattelättnad skulle behövas.

De höga kostnaderna för att bo och verka i kommunen kan inte längre negligeras. Den politiska majoritetens inflyttningskampanj genomfördes i somras, när flest besökare är i kommunen, men gav ett klen resultat. Spenderade 250 000 kr ledde till att 562 personer besökte en kampanjsida och att endast 25 personer anmälde sig till ett nyhetsbrev. Kommunen betalade alltså 10 000 kr per nyhetsbrevsprenumerant. Det går inte att locka till inflyttning enbart med rosa moln. Hårda fakta spelar stor roll och dit hör också plånboksfrågor.

Vi har ett tydligt svar på tjänstepersonens bekymrade uttalande: Vi sänker skatten med 40 öre i ett första steg, med målet att sänka skatten med ytterligare 23 öre år 2023. Då hamnar vi på Borgholms skatteuttag – en kommun som trots den lägre skatten beräknar stora överskott.

Vi är medvetna om att Mörbylånga kommun behöver ett rimligt ekonomiskt överskott för att klara investeringar och utmaningar framåt. Således finansierar vi skattesänkningen fullt ut i vårt budgetförslag och det ekonomiska resultatet blir detsamma som i majoritetens budgetförslag – 27 699 tkr, eller 2,6 % av skatteintäkter och generella bidrag.

Vår föreslagna skattesänkning innebär knappt 14 mnkr i minskade skatteintäkter. För att klara överskotts målet föreslår vi därför bl.a. ett generellt effektiviseringsmål om 1 % av kommunens nettokostnader efter avskrivningar. Det innebär drygt 10 mnkr i minskade kostnader i en kostnadsbudget om 1 025 460 000 kr.

Vi måste ändra kostnadskulturen

I majoritetens budget står att läsa att "kommunen måste bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt" och för "att säkerställa detta måste det finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter". Vi anser inte att övertalig personal på kommunens högstadieskolor, "puckeltid" i social omsorg och personell övertalighet inom flera verksamhetsområden som en effekt av normen om heltidsanställning för alla samt de konstant stigande kostnaderna är förenliga med dessa formuleringar. Kommunens nettokostnader, dvs. hur stor del av verksamheten som kommunen måste finansiera med skattemedel, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, uppgick år 2020 till 60 697 kr/invånare. Det motsvarar nästan 8 % över Sverigemedel. Tio år tidigare var skillnaden 2,5 %.

Den kostnadsdrivande kulturen måste ändras. Vi är övertygade om att den effektivisering vi föreslår går att finna i verksamheterna och vi tror att det är medarbetarna som är bäst på att skapa ekonomiskt hållbara lösningar. Men det förutsätter att man faktiskt aktivt får vara delaktig i

verksamhetsplanering och budgetering, varför vi ger just detta som uppdrag till alla chefer i planeringsarbetet. En positiv bieffekt är att ökad delaktighet ger ökat engagemang och ökad trivsel.

Vi tycker också att gott arbete med hushållning av skattemedel ska premieras. Levererar en verksamhet ett överskott ska delar av detta gå tillbaka till personalen, t.ex. i form av personalutvecklande åtgärder. Vi vill också premiera enskilda medarbetare eller grupper av medarbetare som bidrar med kostnadsbesparande förbättringsförslag. Därför avsätter vi 2 mnkr till dessa premier och bonusar.

Klarar det politiska ledarskapet uppgiften?

Till kostnadskulturen hör att personalstyrkan tillåts att hela tiden växa, trots att vi ständigt skjuter till mer pengar för att digitalisera och transformera ineffektiva processer. Majoriteten och opposition har vid flera tillfällen tillsammans slagit fast att digitalisering ger ökad kvalitet och högre produktivitet till lägre kostnad. Åtskilliga miljoner har investerats under de senaste åren i såväl system som personalkostnader och ytterligare medel satsas. Men ännu har inte majoriteten med en rad redovisat vilka kostnadsbesparande effekter detta har gett. Vi frågar oss varför? Vad har egentligen hänt? Brister det i styrning och ledning av den digitala omställningen?

Apropå styrning och ledning har en ny styrmodell för många sköna skattemiljoner sjösatts. Det minsta man som finansierade medborgare kan begära av detta projekt är väl att det bidrar till att effektivisera arbetet? Effekterna av såväl digitaliseringen som den nya styrmodellen måste under nästa år redovisas!

Nu måste kommunen kunna visa att den kan göra saker både mer effektivt och mer produktivt. Som vi har framfört tidigare anser vi därför att kommunen vid vakanser inom alla tjänster ska pröva om det verkligen måste nyanställas, eller om det går att rationalisera verksamheten. Av delårsrapporten för andra tertialen 2021 framgår att vakanta tjänster bidrar till överskottet. Vi noterar att verksamheterna tycks fungera väl ändå. Vi menar att kommunen kan kapa kostnader med 2 mnkr genom att vakanspröva alla tjänster. Men det tarvar ett starkt ledarskap.

Klarar majoriteten att spara på politiken?

Till de höga kostnaderna hör också den politiska organisationen i Mörbylånga kommun, som ligger i den övre kvartilen i Sverige och den övre halvan i länet. Betyder det att vi har en betydligt bättre demokrati än andra? Naturligtvis inte. Vi politiker måste gå före i att ändra kostnadskulturen. Vi föreslår därför att den politiska verksamheten bantas med 500 tkr.

Genom att återinföra kommunfullmäktige på kvällstid sparar vi ca 100 tkr. Med max nio fullmäktigemöten per år istället för budgeterade elva sparar vi ytterligare 160 tkr. Minskar vi antal nämndsmöten från dagens elva om året kan vi spara mellan 80 tkr (ett möte färre) och 240 tkr (åtta möten om året). Effektiviserar vi mötena till att ta färre timmar i anspråk (och göra det lättare att rekrytera nya politiker) kan vi uppskattningsvis spara 200 tkr om året. Kommunfullmäktiges presidium fick 2020 utökat anslag om 100 tkr för utbildningar, dvs. 33 000 kr extra per person. (Vilka andra presidier har sådana extra budgetar?) Här kan vi återgå till den tidigare nivån och spara 100 tkr.

Detta var bara exempel, som den räknekunnige dessutom snabbt summerar till överstigande 500 tkr. Men att nå så lång kräver mod och ledarskap. Med majoritetens hittillsvarande utfall i fråga om

besparingar, vore det en bedrift att nå 500 tkr i besparing på politiken. Vill man ändå anta utmaningen kan man också avveckla en av presidialerna i kommunstyrelsen och en i kommunfullmäktige. Då kan vi lägga ytterligare minst en miljon kr till besparingarna.

För att återknyta till kommunstyrelsens ordförandes uttalande "det blir allt roligare att kunna presentera majoritetens budget", så är det lätt att förstå. Hon och det övriga politiska styret duckar ständigt från alla svåra utmaningar. Istället för att med största allvar ge sig i kast med orsakerna till de ständigt stigande kostnaderna och deras inverkan på kommunens utveckling på både lång och kort sikt, väljer majoriteten att blunda och ständigt tillföra nya pengar, andras pengar. Det är lätt att styra så – i det korta perspektivet. Men verkligheten kommer ikapp förr eller senare. Ett starkt politiskt ledarskap fast förankrat i kommuninvånarnas uppdrag väljer inte den lätta vägen, utan den rätta vägen.

Några ljusglimtar

Det finns dock några ljusglimtar i majoritetens budget. Dit hör att man äntligen har hörsammat oppositionens krav på att faktiskt budgetera för att sjuklönekostnaderna i kommunen åtminstone till någon del sjunker, som ett resultat av alla nya pengar som har anslagits för att få ner sjukfrånvaron. Förvisso höjer man sjuklönekostnaderna i social omsorg, där man uppenbarligen har stora problem med att bryta den negativa trenden.

En annan ljusglimt är att intäkterna från försäljning av mark och från exploatering ökar. Det är ett tecken på att kommunen än så länge är attraktiv och att tjänstemän är aktiva i att skapa förutsättningar för verksamhets- och bostadsutveckling. Denna aktivitet är en förutsättning för att näringslivet i kommunen ska kunna utvecklas. Emellertid väljer majoriteten att endast budgetera för sådana intäkter om 1,5 mnkr. Under de senaste tre åren har dock dessa intäkter i snitt uppgått till närmare 7 mnkr. Vi budgeterar med 5 mnkr i intäkter från mark och exploatering, vilket också sänder en signal om att målet är fortsatt att vara synnerligen aktiv i dessa processer.

För oppositionen i Mörbylånga kommun

Ulrik Brandén (M)
Gruppledare &
oppositionsråd

Nina Åkesson Nylander (KD)
Gruppledare

Berne Klysing (L)
Gruppledare

Monica Orthagen (MP)
Gruppledare

Kommunstyrelsens verksamhet

Attraktiv arbetsgivare

Kommunstyrelsen har det övergripande personalansvaret för kommunens anställda. I arbetet ligger att sörja för att kompetens finns så att kommunens uppdrag kan utföras. Det i sin tur förutsätter att kommun är en attraktiv arbetsgivare. Våra resonemang ovan om att öka delaktigheten i t.ex. budget- och verksamhetsplanering är en viktig del i ett sådant arbete. Ett gott ledarskap och ett tydligt medarbetarskap är viktiga förutsättningar och den tillitsbaserade styrningen och ledningen som har införts är tänkt att bidra till en positiv utveckling. Men hur har utfallet blivit? Det går inte längre att bara säga att vi övar och vi är inte färdiga. Man måste i vart fall undersöka om implementation går som det är tänkt. Politikens uppgift är alltid att ställa krav på kvalitet och resultat samt att följa upp för att hantera och justera ev. avvikelser. Därför anser vi att kommundirektören måste få i uppdrag att genomföra en uppföljning av införandet av tillitsbaserad styrning och ledning.

Majoriteten föreslår att medel avsätts för löneökningar om 3 %. Vi ställer oss bakom förslaget, liksom de redan fattade besluten om höjt friskvårdsbidrag och arbetskläder till anställda. Men när det gäller arbetskor glömde majoriteten kommunens idrottslärare. Vi anser att det är självklart att denna lärarkategori ska få ett årligt skobidrag.

Många av våra anställda upplever att de sista åren innan pension är svåra att orka med, särskilt om de arbetat heltid. Ett sätt att behålla kompetensen men ändå göra övergången lite lättare är att införa modellen 80–90–100, vilket innebär att de arbetar 80 %, får lön för 90 % och tjänstepension för 100 %. Kostnaden som detta medför bör kunna tas ur befintlig budget för respektive verksamhet som nyttjar modellen men för att få ett bra underlag föreslår vi att kommundirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag till införandemodell inkl. kostnadsberäkningar och konsekvensanalyser.

Näringslivet

Ett av kommunfullmäktiges prioriterade mål är ett starkt lokalt och differentierat näringsliv. Företag skapar jobb, vilket i sin tur leder till levande orter, en levande landsbygd, skatteintäkter, en attraktivare kommun, vilket är positivt för kompetensförsörjningen, säger majoriteten.

Det är väldigt fina ord. Men hur omsätts de egentligen i handling? Färre än 50 % av kommunens förvärvsarbetare får sin utkomst från näringslivet. Vad gör man åt detta?

Höga skatter minskar skillnaden mellan bidrag och förvärvsinkomst, vilket minskar incitamenten för arbetssökanden att komma i arbete. För en kommun med ett av Sveriges sämsta företagsklimat bidrar inte det socialistiska styrets höga skatter till förbättrad placering i statistiken. Den kommunala skatten är en viktig parameter för företagare, som är beroende av köpkraften. Minskar kommuninvånarnas ekonomiska ramar hämmar även det möjligheten till att våga starta nya företag.

Redan 2016 antog Mörbylånga kommunfullmäktige en näringslivsstrategi för perioden 2016–2025, efter ett omfattande arbete i en parlamentarisk beredning. Den politiska samsynen var stor och strategin innehåller en mängd konkreta åtgärder som ska genomföras. Men majoriteten släpar med realiserandet av åtgärderna och effekten vet vi – ett företagsklimat under all kritik.

Istället för att lägga allt fokus på att omsätta strategin i verklighet har majoriteten under tre års tid ägnat sig åt ”att utveckla förståelsen för företagens perspektiv internt i kommunen”. Vår kritik

handlar om denna senfärdighet och oförmåga att exekvera. För det första framgår det tydligt av Svenskt Näringslivs företagsklimatundersökning vad företagarna tycker är dåligt – det är bara att läsa. För det andra gjordes en omfattande analys redan 2015/16, bl.a. med utgångspunkt i företagsklimatundersökningen. Resultat blev kommunfullmäktiges näringslivsstrategi. För det tredje anlidade majoriteten en t.f. näringslivschef under sex månader 2018/19 med uppgiften att svara på hur kommunen skulle driva ett näringslivsfrämjande arbete.

Trots allt detta utrednings- och analysarbete ägnar sig majoriteten åt att ”ta reda på vad det är som inte fungerar”, som två av majoritetens politiker uttryckte det i media. Våra företagare är trötta på allt prat. Det som nu behövs är verkstad.

Åtgärdsprogram för ett bättre näringslivsklimat

Moderaterna presenterade därför ett åtgärdsprogram för ett bättre näringslivsklimat redan i somras och följde upp detta med en motion till kommunfullmäktige, som dock ännu inte har behandlats. Åtgärdsprogrammet utgår från den gällande näringslivsstrategin och betonar införandet av servicegarantier med Sundsvall som förebild. Moderaterna lyfter särskilt fram koordinatörlöftet och bygglovsloftet.

Koordinatorlöftet innebär att om man har ett ärende som berör flera förvaltningar eller bolag erbjuds företaget en koordinator som tar hand om samordningen och kallar berörda parter till ett tidigt kundmöte. Det mötet hålls inom 14 dagar från att man kommit in med ärendet. Sedan hjälper koordinatören företaget att följa ärendet genom kommunen.

Kommunens bygglovshandläggning har lämnat mycket övrigt att önska. Hela 25 % av bygglovsansökningarna har stundtals inte ens kunnat behandlas inom lagens gränser, dvs. inom tio veckor. Bygglovsloftet, som vi föreslår, gäller inom detaljplanerat område och innebär att kommunen lovar att snabbt meddela om något saknas i ansökan, att vid behov ordna ett möte med alla inom kommunen som berörs av din ansökan, att ge direkt återkoppling om allt viktigt som händer med ansökan och att ge besked om bygglov inom fyra veckor. Glädjande nog har majoriteten hörsammat våra uppmaningar om att införa denna servicegaranti! Nu återstår bara att bestämma när den ska börja gälla. Från årsskiftet, säger vi.

Programmet innehåller också åtgärder för att skapa digital 24-timmarsservice, införa utmaningsrätt av kommunal verksamhet (som inte är myndighetsutövning), arbeta med upphandlingsprocesserna så att kommunens företag inte missgynnas – upphandlingen ges ett bottenbetyg av företagen – samt stimulera näringslivsutvecklingen via den kommunala uthyrningen. Detta är områden där Mörbylånga kommun har halkat efter och allt är i linje med den av kommunfullmäktige beslutade näringslivsstrategin. Vi satsar nu 1 mnkr på dessa åtgärder för ett bättre näringslivsklimat.

Stötta besöksnäringen

Pandemin har inneburit stora utmaningar för besöksnäringen. Hårda restriktioner har inverkat negativt men samtidigt har ökat ”hemestrände” till stora delar kompensert för intäktsbortfallen. Emellertid har besöksnäringen tappat väldigt mycket kompetens, då personal har lämnat branschen för arbete i andra sektorer. Bristen på kockar och erfaren serveringspersonal är skriande. En annan utmaning är att hitta säsongsboende till sin personal.

Besöksnäringen är synnerligen viktig för vår kommun och därför måste vi göra vad vi kan för att bistå denna. Vi avsätter därför 300 tkr för åtgärder som kan underlätta för näringen att rekrytera den nödvändiga kompetensen. Det kan handla om kampanjer av olika slag men också om andra insatser. Vad pengarna gör mest nytta vet näringen bäst och således bestäms insatserna tillsammans med denna.

Grönare och bättre kostverksamhet

Majoriteten anslår 300 tkr till att öka andelen ekologiska och närodlade livsmedel i kosten. Det kan tyckas lovvärt givet att andelen av kostens pengar som går till inköp av ekologiska livsmedel har minskat. Men egentligen vittnar det om att majoriteten inte har brytt sig om att sätta sig in i förutsättningar och problematik. Man har, sin vana trogen skulle man kunna hävda, valt den enkla vägen ut, den som inte är baserad på analyser och konsekvenser och som man tror ger många röster.

Mörbylånga kommun samarbetar i dag med sex andra kommuner när det gäller inköp av livsmedel. Via upphandlingar köper man närproducerade livsmedel i den mån det går. Tillräckliga kvantiteter ska finnas, vilket dock stundom innebär att t.ex. potatis också kommer från andra regioner. Lokala producenter som är upphandlade måste också leverera till samlastningscentralen i Kalmar för att möjliggöra en effektiv logistik för kommunerna. Köttet som köps in slaktas vid KLS Ugglarps, som inte arbetar med importerat kött men inte heller enbart med kött från vår region. Huvudleverantören av kolonialvaror kan dock inte precisera närmare var livsmedlen kommer ifrån än på landsnivå. Längre än så här kan man inte komma när det gäller närproducerad mat. Det finns inga etablerade och transparenta metoder för att spåra livsmedel. Kraven gäller framförallt ursprungsland för kött.

När det gäller andelen ekologiska livsmedel kan huvudleverantören av kolonialvaror specificera inköpen som räknar samman hur stor del av kostnaderna som är ekologiska livsmedel. Detta säger dock ingenting om betydelsen för klimatet. Köper man något dyrt ekologiskt livsmedel kan man alltså få intrycket av att kommunen arbetar genomgripande med ekologiska livsmedel.

Livsmedelsverket rapporterade härförleden att var sjätte lunchportion i kommunala grund- och gymnasieskolor slängs. På nationell nivå betyder det att 11 ton mat aldrig når elevernas magar. Minskat matsvinn globalt är den enskilt viktigaste åtgärden för att nå målet om maximalt 2 graders ökning av den globala medeltemperaturen, menar man. Dessutom sparar man såklart stora summor pengar på att inte slänga ätbar mat.

Kostverksamheten i Mörbylånga kommun är förstås väl insatt i den här problematiken och vill arbeta med ett grönt helhetstänk. Det gör t.ex. större klimatnytta att helt ersätta ris med svensk pasta, oaktat om något av livsmedlen är ekologiska. Matsvinnet vill man arbeta hårdare med och man vill fortsätta att tillaga så mycket mat som möjligt från grunden, både för att optimera klimatnyttan och säkerställa ett bra näringsinnehåll.

Men för att kunna lyckas krävs ett politiskt nytänk. Kostverksamheten lider svårt av kompetensbristen på framförallt kokkar. Antalet tillagningskök måste därför minska för att få bättre fungerande enheter som kan leverera på målen om en grönare kostverksamhet och en ekonomi i balans. En del tillagningskök omvandlas till moderna mottagningskök, som också medger bakning och enklare tillagning. Kommunens kostpolicy måste uppdateras och ta ett grönt och klimatmässigt helhetsperspektiv. Detaljstyrning som snävar in och begränsar verksamhetens möjligheter att organisera en ändamålsenlig verksamhet måste tas bort. Vi stryker därför majoritetens detaljerade

styrning av inköpen och tillskjuter samma summa, 300 tkr, till kostverksamheten för att möjliggöra de förändringar man efterlyser i akt och mening att skapa en bättre och grönare helhet.

Vidare gäller det att utnyttja kostverksamhetens kapacitet. Majoritetens ogenomtänkta införande av heltidsresan innebär utmaningar i att fylla allas dagar med arbetsuppgifter och driver därmed kostnader. Politiken bör därför åter låta kostverksamheten erbjuda enportionsrätter till hemtjänstens brukare som ett valbart alternativ, på samma sätt som bl.a. görs i Kalmar. Detta medger ett fullt utnyttjande av den arbetstid kommunen betalar för och bidrar således till en effektivare användning av skattemedel

Kommunens fastigheter

Vi nämnde ovan att vi vill införa rätten att utmana kommunal verksamhet. Låt oss själva gå före genom att utmana det avtal som finns mellan kommunen och Mörbylånga Bostads AB beträffande förvaltningen av kommunens fastigheter. Inför nästa avtalsperiod bör avtalet upphandlas i konkurrens. Givetvis ska Mörbylånga Bostads AB kunna vara en av anbudsgivarna.

Man bör också se över möjligheterna att överföra eller arrendera ut kommunens fastigheter till ett nytt fastighetsbolag eller till Mörbylånga Fastighets AB. Fastighetsekonomin skulle må bra av att drivas på mer kommersiella villkor med tydliga avkastningskrav.

Övrigt

Vidare föreslår vi att höjningen av bygdepenge stryks och de avsatta medlen för denna överförs till kultur- och tillväxtnämnden. Budgetposterna för koncernstruktureringar och konsultinsatser används för att genomföra de uppdrag vi lägger i denna budget.

Socialnämndens verksamhet

Social omsorg

Den sociala omsorgsverksamheten brottas med både strukturella och organisatoriska problem. Det har lett till ekonomiska underskott i verksamheten och stora utmaningar framåt. Det konstaterar majoriteten och först nu, efter tre års styre, kommer man med insatser. Nu kompenseras verksamheten ekonomiskt av majoriteten med högre ersättningar för brukarna och mer pengar till sjuklöner. Det förstnämnda må äga sin giltighet medan det sistnämnda känns som att man behandlar symptomen men inte orsakerna; sjuktalen är väldigt höga i verksamheten och det går inte att bara skylla på coronapandemin. Men majoritetens insatser kommer inte att räcka för att få ordning på verksamheten. Här finns också andra, underliggande problem.

Heltidsresan har införts i en rasande takt av majoriteten. Effekterna är bl.a. att kostnaderna skjuter i taket när man har mer personal än vad som behövs. Vi har fått lära oss ett nytt ord: puckeltid. Det är benämningen på den tid då man har mer personal som arbetar än vad som behövs. Samtidigt klarar man inte av att fylla andra arbetspass, varför man behöver köpa in extra timmar. Bristen på matchning mellan utbud och behov är flagrant. I ledningens egen handlingsplan för att komma tillrätta med problemen i social omsorg, konstateras att principen att alla har rätt till heltid under 2021 kostar 4,8 mnkr (allra minst, är vår uppfattning). Man ställer frågan om principen är värd det? Finns det någon övre gräns för vad principen till heltid får kosta? Majoriteten försöker nu göra

gällande att kostnaderna för heltidsresan sjunker och man minskar det extra anslaget med 500 tkr i sin budget. Men samtidigt föreslår ledningen för social omsorg att 3 mnkr från statsbidragen för 2022 ska avsättas till kostnader för heltidsresan. (Notera att detta är enbart kostnaderna för heltidsresan inom social omsorg. Som ovan nämnt innebär heltidsresan både ekonomiska och organisatoriska bekymmer också i andra verksamheter.) Vi stryker därför 500 tkr i majoritetens budget avsatta för heltidsresan.

Hela projektet är ett stort ekonomiskt misslyckande. När avtalet mellan Sveriges Kommuner och Regioner, SKR; och Kommunal slöts var ingångsvärderna att heltidsresan skulle vara kostnadsneutral. Vi kan konstatera att vi är väldigt långt därifrån. Det handlar inte om att det inte har funnits andra förslag till hur heltidsresan ska genomföras. Det är därför hög tid att genomlysas heltidsresans ekonomiska utfall och därtill hur ändamålsenlig ledningen och styrningen av social omsorg egentligen är. Vi kan inte fortsätta så här. Att utvärdera och följa upp är alla politikernas skyldighet.

Som en effekt av de stora ekonomiska underskotten måste den föreslagna enhetschefen för särskilt boende finansieras genom omfördelning av medel inom central administration. Förvisso finns nu lediga platser inom särskilt boende, varför avdelningar stängs ner. Behovet kan således se annorlunda ut idag. I vart fall torde det finnas möjligheter att använda redan befintlig personal istället för att ständigt nyrekrytera.

Av de målsättningar för heltidsresan 2021–2024 om som kommunen nyligen kommunicerade framgår att "alla nyanställningar ska vara på heltid" och att "fler medarbetare behöver gå från deltid till heltid". Detta slags "von-oben-syn" vänder vi oss instinktivt emot. Den enskildes röst måste alldeles självklart tas hänsyn till. Att rätt ut säga att "vi vet vad som är bäst för dig" får våra liberala känselspröt att kraftigt signalera socialistisk varningsflagg.

Samtidigt, i en annan del av kommunen, arbetar man med näringslivsfrämjande aktiviteter och bättre företagsklimat. Där refererar man i sociala medier till ett möte med inkubatorn för kulturella och kreativa näringar på Capellagården, som Mörbylånga kommun stöttar. På mötet diskuterade man att företagare inom kulturella och kreativa näringar ofta är en "kombinatör", dvs. man har en deltidstjänst, t.ex. i social omsorg, samtidigt som man driver sitt företag inom skapande verksamhet. Kommunens målsättningar för heltidsresan främjar inte sådana lösningar. Vi menar att också detta måste beaktas när man utvärderar heltidsresan som projekt.

Försöksverksamhet med intraprenad

OFV har haft stora utmaningar med flera LSS-boenden och ådragit sig många klagomål från anhöriga. Vid möten har åsikter framförts som att "vi anhöriga skulle lösa detta bättre själva". Vi tycker att det är dags att gå de anhöriga tillmötes och föreslår därför att försöksverksamhet av minst ett LSS-boende genomförs med stöd av och i samförstånd med anhöriga. Detta innebär också att den nya enhetschefen inom OFV inte kommer att behövas och således kan den tjänsten sparas in.

Emmabodamodellen

När det kommer till hemtjänstens verksamhet är Emmabodamodellen känd i många delar av landet. Emmabodamodellen innebär att man arbetar utifrån ett salutogent synsätt. I detta bejakar man att alla är individer med olika förutsättningar (alltså raka motsatsen mot vad Mörbylånga kommun

kommunicerar i fråga om heltidsresan). Att arbeta utifrån ett salutogent synsätt betyder att man utgår från det friska, ser individen och stimulerar till en känsla av självständighet och meningsfullhet.

Resultatet är bl.a. lägre kostnader, låga sjuktal och en hög kontinuitet inom hemtjänsten. I Emmaboda kan antalet hemtjänstpersonal som möter en brukare i genomsnitt begränsas till sju personer. I Mörbylånga kommun är motsvarande tal 17!

Framgångarna med Emmabodamodellen har lett till att 85 kommuner har besökt Emmaboda för att lära och förstå men i Mörbylånga kommun är intresset svalt. Detta vill vi ändra och därför föreslår vi att Emmabodamodellen införs på försök till att börja med i ett hemtjänstdistrikt – för brukarnas skull och för skattebetalarnas skull.

Missbruksvården

Tyvärr måste vi på nytt lyfta samma fråga som i vårt förra budgetförslag, nämligen om huvudmannskapet för missbruksvården, som inte är tillräckligt tydligt. Det är stor risk att flera med missbruksproblematik, särskilt när det rör blandmissbruk, faller mellan stolarna då kommun och region skickar personen mellan varandra. Detta är ett misslyckande från samhällets sida i att fånga upp de allra mest utsatta. Majoriteten besvarade Kristdemokraternas motion om stärkt samarbete för bättre missbruksvård med motiveringen att Länsgemensam ledningsarbete pågår. Ändå är arbetet att ena de sociala myndigheterna i Kalmar län alldeles för svagt.

Utbildningsnämndens verksamhet

Insatser på rätt ställe

Majoriteten har öst pengar över skolan de senaste åren. Man har i princip gett carte blanche till skolförvaltningen att spendera pengar på vad man har velat. Det har bl.a. lett till man har kunnat överskrida budgeten för det nya högstadiet och att man nu har lärarövertalighet på kommunens bägge högstadier. Ändå fortsätter majoriteten i samma hjulspår; mer pengar till diffusa satsningar utan klara målsättningar och förväntningar om resultat. Nu ska man öka personaltätheten ytterligare i grundskolan och man förväntar sig höjda meritvärden generellt mindre skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Gott så, kan tyckas, men var är analysen? Är det meritvärdena i åk 9 som ska mätas? Varför är det i så fall rätt och när ska insatser göras? Eller är det i åk 6 man ska mäta? Eller både åk 9 och åk 6? Ska i så fall insatserna smetas ut över hela grundskolan? Vad betyder det konkret?

Vi är tydliga med att det inte är mer personal på högstadierna som behövs. Istället vill vi styra motsvarande resurser som majoriteten till förskolan och till grundskolans första årskurser. Forskningen säger entydigt att barn som kommer in på rätt sätt i skolan och som tidigt lär sig att läsa, skriva och grunderna i att räkna klarar sig bättre genom hela skolsystemet. Barn som inte har knäckt läskoden efter åk 2 får svårt att någonsin komma ikapp. Personal på kommuners socialförvaltningar brukar omnämna att de redan i barnens tidiga år med stor säkerhet kan utvärdera vilka de kommer att få arbeta med längre fram i tiden.

Mycket, för att inte säga allt, talar för tidiga insatser. Vi menar att medel ska användas till att minska grupperna i förskolan och därmed skapa mer ro för barnen. Därtill ska fokus läggas på att barnen ska

ha lärt sig att läsa och skriva redan i åk 1 och i vart fall inte senare än i åk 2. Vi har en uttalad läsa-skriva-garanti, som vars utfall inte mäts eller följs upp. Det måste hädanefter ske, så att insatsernas verkningsgrad kan bedömas.

I det s.k. strukturbeloppet i skolans budget avsätts 4 % för pojkars behov vilket innebär 816 kr per elev och år. I resursfördelningssystemet ingår också tilläggsbelopp för extra åtgärder, som uppgår till ca 14 miljoner och ges för t.ex. extra bemanning. Kostnaden är ca 240 000 kr per elev med särskilda behov. Kostnaderna för dessa extra åtgärder antas öka. Även här talar mycket för att ändrad styrning av tilläggsbeloppen från extra åtgärder till ett mer proaktivt arbete i lägre årskurser kan minska behovet i högre årskurser. Mer resurser i de lägre årskurserna leder till att fler elever klarar kunskapsmålen i alla årskurser.

Vi vill därför ge förvaltningen i uppdrag att se över resursfördelningssystemet för tilläggsbelopp och väva in en riktig läsa-skriva-räkna-garantin i detta. Ett sådant arbete kan även bidra till tidigare upptäckt av svårigheter med avkodning och ev. dyslexi, varför rätt åtgärder kan tillföras tidigt. Ett sådant proaktivt arbete bidrar på ett avgörande sätt till barns utveckling och självkänsla samt besparar inte bara samhället kostnader, utan besparar också barn och föräldrar stort lidande.

Övrigt

Vi nämnde ovan om arbetsskor till idrottslärare. Detta ser vi som en självklarhet. Kostnaden är liten och ska kunna rymmas inom befintliga ramar.

När budgeten för 2020 beslutades biträdde majoriteten vårt budgetförslag på en punkt: Att utreda hur digital hemspråksundervisning kan samordnas med länets övriga kommuner. Oss veterligen har inte detta beslut effektuerats. Nu har tiden gått och pandemin har lärt oss att praktisera digitala undervisningsmetoder. Vi menar således att digital hemspråksundervisning ska genomföras och företrädesvis med andra kommuner.

Kultur- och tillväxtnämnden

Barn och ungdomar i fokus

Att kulturskolan är viktig för att barn och ungdomar ska kunna utveckla sina kreativa sidor råder det enighet om. Vi ansluter oss därför till majoritetens tillskjutande av medel men därtill vill vi gå snabbare fram och redan 2022 göra kulturskolan avgiftsfri. Vi skjuter till 300 tkr till detta. Vi lägger mycket hellre pengar på barn och ungdomar i vår egen kommun än på generella bidrag till Ölands museum Himmelsberga, som inte ens ligger i kommunen.

Majoriteten drar ner på de extra satsningarna på sommarjobb för kommunens ungdomar som vi gjorde under pandemin. Vi anser att det är viktigt att ungdomarna får kontakt med arbetslivet, lär sig värdet av att arbeta och få lön för mödan samt att de får möjlighet till en meningsfull sysselsättning under delar av sommarlovet. Vi vill också utöka erbjudandet om sommarjobb till att också omfatta lovskola för dem som ligger efter. Lovskola erbjuds i dag eftersom vi är skyldiga därtill men i princip inga elever nappar på erbjudandet, trots att de skulle behöva det. Uppenbarligen saknas incitament, sett ur ungdomarnas perspektiv. Det är lätt att moralisera över detta men faktum kvarstår och vi vet vilken betydelse det har att nå godkända betyg. Därför vill vi ge ungdomar som är i behov av lovskola

samma ersättning som de som sommarjobbar, mot att de faktiskt genomför lovskolan. Sammantaget budgeterar vi därför 400 tkr mer än majoriteten till sommarjobb och betald lovskola.

Vi vill vidare att ungdomsråd återinförs, vilket vi också noterar är på gång genom testverksamheten för ungdomsforum. Men för att det inte ska stanna vid en testverksamhet krävs meningsfullt innehåll. Involvera därför ungdomarna i ungdomsforum i projekten Zocker 2.0 och Skansensskolan 2.0.

För att finansiera bl.a. dessa satsningar stryker vi den öronmärkta men outnyttjade subventionen av busskort för vuxna. Dock vill vi att förvaltningen i dialog med KLT tar fram ett kostnadsförslag på vad den faktiska kostnaden för en subventionering likt de som finns i våra två grannkommuner (Borgholm och Kalmar) för ev. beslut i en kommande budget.

Satsningar på utomhusaktiviteter

Under pandemin har intresset för utomhusaktiviteter ökat dramatiskt. Det är en positiv utveckling, som vi gärna vill stötta. Intresset för att vandra och cykla på vår ö stiger ständigt och kommunen har gjort ett bra arbete med att iordningställa och informera om våra vandringsleder.

Nästa steg i upplevelsen är att också övernatta i naturen. I bl.a. Hässleholm har man uppfört vackra men enkla vindskydd/övernattningsstugor, som är bokningsbara och synnerligen populära. (Läs mer här: <http://turism.hassleholm.se/hovdala-slott/hovdala-slott/natur/vindskydd-birk-birka-och-ronja.html>)

Vi föreslår att förvaltningen får i uppdrag att göra en förstudie inkl. finansieringsmöjligheter om förutsättningar för att uppföra motsvarande i vår kommun.

Vidare behövs fler rastplatser med toaletter och vattenpåfyllningsmöjligheter utefter cykelleden Fyr-till-fyr samt längs Mörbylångaleden. Detta efterfrågas av många besökare. Vi anslår därför 200 tkr till detta.

Apropå cykelleden Fyr-till-fyr är det inget mindre än ett stort, politiskt misslyckande från majoriteten att denna inte är färdigställd. Sträckor saknas på sydöstra Öland till en kostnad av 20 mnkr. Projektmedlen är slut. Borgholm, där cykelleden är klar, vill inte bidra till färdigställandet och majoriteten i Mörbylång kommun är passiv. Halvhjärtade försök att finna ny finansiering har gjorts utan resultat. Man tycks helt ha glömt att cykelledens hela existens är ett resultat av intensivt lobbyarbete på nationell och regional nivå. Sådant arbete kan inte bedrivas genom lamt brevskrivande tjänstepersoner emellan. Trots att det bär emot budgeterar vi därför 150 tkr för att snarast sätta igång arbetet med att säkra finansiering till färdigställandet. En plan för detta ska presenteras senast 1/6. Parallellt ska ansökan till Trafikverket om att bli nationell cykelled slutföras.

Diversitet och biologisk mångfald

Insektsdöden är ett globalt problem som påverkar hela ekosystemet och riskerar att slå hårt mot den biologiska mångfalden och mot livsmedelsproduktionen. Samtidigt får vi allt större problem med invasiva arter, som parkslide och lupiner. Vi behöver förstå mer och lära oss om hur vi som kommun kan verka för ökad diversitet och biologisk mångfald. I vår kommun har vi en av världens främsta forskningsinstitutioner inom området, Station Linné. Vi föreslår därför att förvaltningen får i uppdrag

att inleda samtal med Station Linné för att finna vägar framåt och tillsammans utforma lämpliga projekt som medel kan sökas för.

Åtgärder för lägre långtidsarbetslöshet

Kommunens arbetsmarknadsenhet arbetar hårt för att personer som står långt från arbetsmarknaden ska få meningsfull sysselsättning och komma i arbete. När det gäller ungdomar är insatserna primärt studier. När det gäller vuxna handlar det om att göra dem anställningsbara.

Många kan göra insatser som "extra händer och fötter" i den kommunala verksamheten, t.ex. inom social omsorg. Företrädare för den socialistiska majoriteten försvarar de skenande kostnaderna för heltidsresan med att man får extra resurser i omsorgen, som kan innebära att tid ges till en extra promenad eller umgänge med brukare. Men för detta behövs inte utbildade undersköterskor. Vi har personer under AME:s verksamhet som vill komma ut i arbetslivet och få meningsfull sysselsättning. Efterfrågade extra insatser i omsorgen, i skolan eller i annan kommunal verksamhet kan mötas av AME. Därför föreslår vi att en interkommunal personalpool införs.

För några år sedan diskuterades sociala företag flitigt men så värst mycket hände inte. Vi menar sociala företag kan vara en bra form för personer långt från arbetsmarknaden att utvecklas och bygga upp självförtroende och självkänsla, genom att tillsammans få ta ansvar för att driva verksamheter. Vi föreslår därför att delar av AME:s verksamheter, t.ex. Återbruket, och delar av Daglig verksamhet inom OFV samt Fordonsenheten omvandlas till sociala företag. Dessa verksamheter har förutsättningar att kunna utvecklas vidare utanför den kommunala inhägnaden.

AME gör i dag stora delar av vad Arbetsförmedlingen har i uppdrag att utföra, förutom att bevilja ekonomiska ersättningar. Det är uppenbart att det är mer framgångsrikt att få ut personer i arbete om man är nära den lokala arbetsmarknaden. Vi föreslår därför att kommunen begär av regeringen att få bli försökskommun för en fullt ut lokal arbetsförmedling och att tillhörande resurser överförs. I uppdraget ligger att upphandla en eller flera lokala aktörer som med uppdrag att förmedla arbete i kommunen. AME bör kunna vara en anbudslämnande aktör men också lokala företag.

Mer affärsmässighet

Vi skrev ovan om behovet av att driva kommunens fastigheter mer affärsmässigt. Vi anser att det också gäller VA-verksamheten, som skulle ha skalfördelar att vinna genom att slås samman med Borgholms motsvarande verksamhet i Ölands Vatten AB. Utöver effektivisering av verksamheten öppnar det för Public-Private Partnership. Förvaltningen ges därför i uppdrag att arbeta för detta.

Kommunens fjärrvärmeverksamhet är ett sorgebarn, som hittills har kostat skattebetalarna ca 130 mnkr och med fortsatt årliga underskott, som majoriteten uppskattar till 2,1 mnkr i sin budget. Vi anser att förvaltning snarast ska starta en process syftande till försäljning av verksamheten.

Skötseln av kommunens gatu- och serviceverksamhet har varit föremål för många diskussioner och utredningar genom åren, medan kostnaderna fortsätter att stiga. Vi anser att det nu är dags att ge förvaltningen i uppdrag att utreda vad en försäljning av verksamheten skulle inbringa och hur kostnadsnivån jämfört med i dag skulle påverkas.

Vi har alltså också i ett förslag i samma anda beträffande fordonsenheten, som det inte finns någon anledning att kommunen själv ska driva. Istället ska kommunen fokusera på kravställning och

beställarkompetens. Fordonsenhetens verksamhet kan med fördel bedrivas som ett socialt företag med kommunen som kund. En framgångsrik verksamhet kan ta fler uppdrag, växa och skapa nya jobb. Här är ett utmärkt exempel på hur kommunen aktivt skulle kunna stimulera näringslivsutvecklingen i kommunen.

Satsning på landsbygden

Mörbylånga kommun är en utpräglad landsbygdskommun, i vissa fall i det närmaste en glesbygdskommun. Majoriteten talar sig ofta varm för att kommunen ska verka för att hela kommunen ska leva men när man inte bifaller Moderaternas motion om kommunalt initiativ till nya servicepunkter på landsbygden – i form av t.ex. butiker och tankställen – motverkar man snarare en sådan utveckling. På östra sidan, längs väg 925, finns idag ingen livsmedelsbutik och endast en mack, som nu dessutom hotas av nedläggning, och majoriteten tycks inte vilja ändra på detta. Vi föreslår att förvaltningen får i uppdrag att arbeta i enlighet med intentionerna i motionen, med Gårdby som pilotprojekt.

Cementas nedläggning var ett hårt slag för Sydöland. I dag bedrivs en begränsad verksamhet som sysselsätter ett tiotal personer. Det är förstås bättre än inget men långt ifrån vad som skulle kunna vara möjligt.

Cementa håller på att stänga 12 av 17 terminaler i Sverige. Degerhamns framtid inom Cementakoncernen är ytterst osäker. Någon återupptagen kalkstensbrytning är inte aktuell. Det faktum att dagens lilla tillverkning av specialcement bygger på råmaterial från Slite talar inte heller till Degerhamnsanläggningens fördel. Det finns helt enkelt inget i Cementas nuvarande planer som kan leda till en dramatisk utveckling av Degerhamnsfabriken. Degerhamnsanläggningen kommer som bäst att bli en skugga av sitt forna jag.

Det som otvivelaktigt förändras är svensk industri, som i hög takt genomgår en grön omställning. Heidelberg och Cementa hör inte till de tongivande aktörerna i denna omvälvande process. Det finns det dock andra som gör. Men för att kunna facilitera omställningen krävs produktionsanläggningar. Cementas fabrik i Degerhamn kan i det sammanhanget spela en viktig roll, helt enkelt för att det inte finns ett överflöd av produktionsanläggningar av tillräcklig standard där grön processteknologi kan utvecklas och prövas. Konkreta möjligheter att utveckla en grön industripark med stöd från bl.a. Industrilivet ligger i korten.

En sådan utveckling skulle inte bara betyda massvis för södra Öland, i form av många nya arbetstillfällen, utan också för vår region och för Sverige. All grön industri kan inte förläggas till norra Norrland och här i söder finns inte särskilt många möjliga alternativ, i synnerhet inte med de förutsättningar som Degerhamnsanläggningen har.

De personer som idag arbetar på Degerhamnsfabriken är viktiga kuggar i omställningen till grön processteknologi och de behöver följas av åtminstone fem gånger så många, alla underleverantörer oräknade. I fotspåren följer ett kunskapslyft för södra Öland och för regionen samt en möjlighet att få vara en aktiv del i omställningen till hållbar industriproduktion med global betydelse.

Men för att kunna komma framåt och attrahera industriaktörer med tid äro, behöver vi få rådighet över anläggningen, så att vi fritt kan förhandla med intresserade parter. Vi föreslår därför att politiken snarast tar initiativ till förhandlingar om övertagande av Cementas fastigheter.

Samhällsbyggnadsnämnden

Den stora frågan för samhällsbyggnadsnämnden är en snabbare hantering av bygglov, som vi avhandlade ovan som en prioriterad åtgärd för ett bättre näringslivsklimat. Mörbylånga som tillväxtkommun hämmas av att majoriteten inte förmår att skapa planeringsförutsättningar för näringslivet men också för ytterligare för- och grundskolor i norra kommundelen.

En förutsättning för att lyckas med den nya servicegarantin om behandling av bygglov inom detaljplanerat område inom fyra veckor, är förstås tillgång till kompetens. Behovet av bygglovshandläggare är stort, inte bara i Mörbylånga kommun. Vi är en av ägarna av Kunskapsnavet, vars syfte är vuxenutbildning. Detta måste kunna utnyttjas bättre. Vi föreslår därför att förhandlingar med Kunskapsnavet om utbildning av bygglovshandläggare inleds.

Trycket på villatomter är fortsatt högt. Kommunen äger eftertraktad mark i västra Runsbäck. Vi föreslår därför att en detaljplan för området påbörjas. Finns inte egna resurser för detta bör externa konsulter kunna anlitas, så att arbetet inte fördröjs.

Förstärkning av majoritetens uppdrag

Nära vård

Majoriteten lämnar ett uppdrag till förvaltningen om att möta omställningen till närmare patienten och hemmet. Vi ställer oss bakom detta men vill förstärka förslaget.

Kristdemokraterna lämnade för drygt ett år sedan in en motion om att stärka den medicinska kompetensen i äldreomsorgen. Ett utförligt och alldeles utmärkt svar gavs från förvaltningen. Av detta framkom dock att omsorgsarbetet lider av för få sjuksköterskor, vilket kan leda till problem att fullfölja lagstadgade krav. Detta eftersom sjuksköterskorna inte får delegera sina uppgifter på grund av personalbrist, enligt delegeringsförfattningen.

Det ökande behovet av sjuksköterskor är något som syns över hela landet. Socialstyrelsen har därför fått ett uppdrag att fördela ut medel till kommuner som kan sin höja medicinska kompetens, bl.a. genom ökad bemanning av sjuksköterskor. Detta innebär att om kommunen kan öka bemanningen och kompetensen och på så vis uppfylla Socialstyrelsens krav, har vi möjlighet att få extra medel. Vi föreslår därför att 1,4 mnkr tillskjuts för att anställa flera sjuksköterskor.

Utveckling av Mörbylånga köping

Vi ställer oss bakom majoritetens intentioner att utveckla Mörbylånga köping. Vi har under föregående mandatperioder agerat för att Norra viken skulle utvecklas, vilket nu är verklighet och utvecklingen där fortsätter. Vi har också tagit initiativ till att utveckla hamnen, vilket skulle innebära ett stort lyft för köpingen, men där har den nuvarande majoriteten valt att lägga en död hand över området.

Majoritetens förslag är bra och vi ställer oss tydligt bakom en kommunal medverkan till att en gemensam bastu kan komma till stånd. Vi har drivit detta förslag under lång tid och hoppas att det

nu kan bli verklighet. Det skulle betyda mycket för samhörigheten och därtill öka attraktiviteten i hamnen.

Men för att saker ska bli verklighet behövs också resurser. Därför anslår vi 300 tkr till utvecklingen av Mörbylånga köping.

Förbättrad långsiktig, ekonomisk styrka

Vi delar majoritetens uppfattning att åtgärder som kan leda till förbättrad soliditet är viktiga. Vi har därför ett konkret förslag, som ger direkt effekt, nämligen att sälja delar av Mörbylånga Bostads AB. Vi föreslår att paket tas fram, som kan inbringa netto 100 mnkr. Vinsten läggs till investeringsbudgeten och innebär minskat upplåningsbehov med samma summa. Därtill sjunker räntekostnaderna i driftsbudgeten med 600 tkr.

Investeringar

Vi ställer oss i stort bakom förslaget till investeringsbudget men föreslår några justeringar. Vi menar att vi nu måste komma igång med planeringen av en ny idrottshall i Glömminge. Det är det enskilt viktigaste projektet för såväl skolan som föreningslivet i den nordligaste delen av kommunen. Därför avsätter vi 500 tkr för projektering under 2022.

I linje med att vi föreslår att gatu- och serviceverksamheten ska läggas ut på entreprenad avslår vi ytterligare fordonsinköp, till en kostnad om 1,8 mnkr.

Då majoriteten drog tillbaka sitt eget förslag om att tillskapa en samlingslokal i Ölands köpstad behövs för närvarande inte heller någon ny föreningslokal för pensionärer. Medlen ska nu istället gå till renovering av Eken och Ladan, vilket därför bör bli den korrekta benämningen i investeringsbudgeten.

Som redogjorts för ovan tillför vi kapitalvinster från försäljning av delar av Mörbylånga Bostads AB om 100 mnkr.

Slutligen ger vi förvaltningen i uppdrag att föreslå en utjämning av framtida investeringar till att bättre samvariera med den ekonomiska långtidsprognosens beräknade resultat.

Mörbylångaoppositionens budgetyrkanden

	Finansiering (tkr)
Allmänt	
• Sänkt skatt med 40 öre år 2022, med målet att sänka med 23 öre 2023	-14 000
• Effektiviseringsmål 1,0 % av nettokostnaderna	+10 250
• Justering av exploateringsintäkter	+3 500
• Redovisa resultatet av de senaste årens investeringar i digitalisering	Uppdrag
• Vakansprövning av tjänster	+2 000
○ Inom all administration	
○ Där övertalighet finns (t.ex. delar av skolan och i verksamheter där heltidsresan har genomförts)	
• Öka medarbetarnas delaktighet i verksamhetsplanering och budgetering för att bli en mer attraktiv arbetsgivare med ökat deltagande och trivsel	Uppdrag
○ Överskott i verksamheterna ska premieras	+1 000
○ Bonus till medarbetare för kostnadsbesparande förbättringsförslag	+1 000
○ Uppföljning av tillitsbaserade styrmodellen i Mörbylånga kommun	Uppdrag
• Effektivisera den politiska organisationen	+500
Kommunstyrelsen	
• Införa 80-90-100-modellen	
○ Ta fram införandeförslag inkl. kostnadsberäkningar	Uppdrag
• Satsning på ett bättre näringslivsklimat	-1 000
○ Påbörja införandet av servicegarantier (Sundsvallsmodellen)	del av ökad ram
○ Påbörja införandet av 24-timmarsservice	del av ökad ram
○ Inför utmaningsrätt	del av ökad ram
○ Säkra upphandlingsprocesserna, så att småföretagare inte missgynnas	del av ökad ram
○ Stimulera näringslivsutvecklingen via den kommunala uthyrningen	del av ökad ram
• Stötta besöksnäringen med t.ex. kampanjer för rekrytering och för personalbostadsuthyrning – insatser bestäms med näringen	-300
• Kommunens fastigheter	
○ Konkurrensutsätta kommunens förvaltningsavtal det löper ut	Uppdrag
○ Ta fram plan för att överföra eller arrendera ut kommunala verksamhetsfastigheter till nytt fastighetsbolag eller till MFAB	Uppdrag
• Grönare och bättre kostverksamhet	
○ Skapa ny organisation med minskat antal tillagningskök och införa flera mottagningskök av modernt snitt (medger bl.a. bakning och enklare tillagning) samt uppdatera kostpolicyn utifrån ett grönt helhetstänk	-300
○ Ökad andel ekologiska och närodlade livsmedel inom kosten utgår	+300

○ Erbjud enportionsrätter till hemtjänstens brukare	Uppdrag
● Höjning bygdepeng utgår, summan överförs till KTN	+200
● Sänkta räntekostnader baserat på 100 mnkr lägre lån	+600
● Återstående belopp för koncernstruktureringar och konsultinsatser används för att finansiera oppositionens lagda uppdrag	+/- 0

Socialnämnden

● Översyn av ledning och styrning av Social omsorg mot bakgrund av problemen identifierade i socialnämndens handlingsplan	Uppdrag
● Genomföra extern revision av genomförandet av heltidsresan	Uppdrag
● Heltidsresan, justering av majoritetens budget	+500
● Införa Emmabodamodellen – inleds med försöksverksamhet i ett hemtjänstdistrikt	Uppdrag
● Införa intraprenad – försöksverksamhet med Marmor med stöd av anhöriga och föräldrar	Uppdrag
● Fungerande missbruksvård – i samråd med regionen klagöra vems ansvaret är för en fungerande missbruksvård	Uppdrag
● Nya enhetschefer: för OFV utgår p.g.a. intraprenadförsöket, för säbo finansieras med omfördelning från central administration	+1 500

Utbildningsnämnden

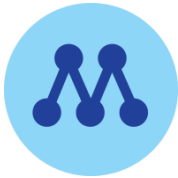
● Idrottsskor till idrottslärarna	Inom ram
● Öronmärka majoritetens personaltätthetsatsning till att minska grupperna förskolan och öka personaltäteten på låg- och mellanstadierna	Uppdrag
● Ändra resursfördelningssystemet för strukturbelopp och tilläggsbelopp i riktning mot mer proaktivt arbete i lägre årskurser	Uppdrag
● Följ upp och redovisa uppfyllandegrad av läsa-skriva-garantin	Uppdrag
● Verkställa fattat beslut om digital hemspråksundervisning, företrädesvis tillsammans med andra kommuner	Uppdrag

Kultur- & tillväxtnämnden

● Satsningar på barn och ungdomar	
○ Avgiftsfri kulturskola	-300
○ Sommarjobb alternativt sommarlovsskola för ungdomar	-400
● Satsningar på utomhusaktiviteter	
○ Förstudie om uppförande av bokningsbara raststugor/vindskydd, inkl. finansieringsmöjligheter	Uppdrag
○ Upprätta rastplatser med sanitets- och vattenpåfyllningsmöjligheter på lämpliga platser utefter cykelleden Fyr-till-fyr samt längs Mörbylångaleden	-200
● Fyr-till-fyr	
○ Senast 1/6 ska en handlingsplan presenteras för färdigställandet av cykelleden Fyr-till-fyr inkl. finansiering, samt slutföra ansökan om nationell cykelled	-150
● Införa sociala företag	

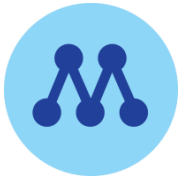
<ul style="list-style-type: none">○ Omvandla delar av AME:s verksamheter, t.ex. Återbruket, och delar av Daglig verksamhet inom OFV samt Fordonsenheten till sociala företag	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Inför en interkommunal personalpool<ul style="list-style-type: none">○ Utveckla AME:s verksamhet till att bli en interkommunal personalpool som kan tillhandahålla personella extraresurser till verksamheterna vid behov	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Försök med kommunal och/eller privat arbetsförmedling<ul style="list-style-type: none">○ Begära av regeringen att få bli försökskommun för övertagande av arbetsförmedlingens uppdrag att förmedla arbete av lokal aktör som upphandlas	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Återinför ungdomsråd<ul style="list-style-type: none">○ Involvera ungdomsrådet i utvecklingen av Skansensskolan 2.0 och Zocker 2.0	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Subvention av busskort utgår	+1 000
<ul style="list-style-type: none">• Sälja fjärrvärmen<ul style="list-style-type: none">○ Starta försäljningsprocessen	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Bilda Ölands Vatten AB<ul style="list-style-type: none">○ Påbörja en sammanslagning av kommunens VA-verksamhet med Borgholms motsvarande verksamhet i ett gemensamt bolag, Ölands VA AB	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Lägga ut på verksamheter på entreprenad<ul style="list-style-type: none">○ Ta fram genomförandeplan för att lägga ut Gatu- och serviceverksamheten på entreprenad	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Utveckla strategi för att stimulera diversitet och biologisk mångfald	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Satsning på landsbygden<ul style="list-style-type: none">○ Verka för mack- & butikslösningar i glesbygd○ Inleda förhandlingar om övertagande av Cementas anläggning	Uppdrag Uppdrag
Samhällsbyggnadsnämnden	
<ul style="list-style-type: none">• Bygglov inom fyra veckor inom område med detaljplan (Sundsvallsmodellen)	-200
<ul style="list-style-type: none">○ Sök samarbete med Kunskapsnavet om utbildning av bygglovshandläggare	Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Ökat antal bygglov	+200
<ul style="list-style-type: none">• Påbörja detaljplan för västra Runsbäck	Uppdrag
Förstärkning av majoritetens uppdrag	
<ul style="list-style-type: none">• Utveckling av Mörbylånga köping<ul style="list-style-type: none">○ Medel för genomförande under 2022○ Förstudie för anläggande och finansiering av t.ex. en <i>pump track</i> i anslutning till Zockers aktivitetshus i dialog med ungdomsrådet	-300 Uppdrag
<ul style="list-style-type: none">• Nära vård<ul style="list-style-type: none">○ Förstärka omvårdnadsarbetet med fler sjuksköterskor	-1 400
<ul style="list-style-type: none">• Förbättrad långsiktig ekonomisk styrka	

○ Sälja delar av MBAB, kapitalvinster, läggs till investeringsbudgeten	+100 000
Summa Mörbylångaoppositionens justeringar av driftsbudgeten	+/- 0

Investeringar

• Projekteringspengar idrottshall Glömminge	-500
• Fordonsinköp inom Gatu- och serviceverksamheten stryks i linje med att verksamheten läggs ut på entreprenad	+1 800
• Kapitalvinster från försäljning av delar av MBAB	+100 000
• Jämna ut investeringarna relativt den ekonomiska långtidsprognosen	Uppdrag
Summa Mörbylångaoppositionens justeringar av investeringsbudgeten	+101 300

Sammanställning av förändringar av majoritetens budgetförslag

Intäkter	Summa (tkr)
• Skattesänkning, 40 öre	-14 000
• Exploateringsintäkter	+3 500
• Ökade bygglovsintäkter	+200
Summa intäkter	-10 300
Kostnader	Summa (tkr)
• Överskottspremier	-1 000
• Bonus för kostnadsbesparande förbättringsförslag	-1 000
• Fler sjuksköterskor	-1 400
• Förbättrat näringslivsklimat	-1 000
• Sommarjobb eller lovskola för ungdomar	-400
• Avgiftsfri kulturskola	-300
• Stöd till besöksnäringen	-300
• Utveckling av Mörbylånga köping	-300
• Grönare och bättre kostverksamhet	-300
• Rastplatser längs Fyr-till-fyr och längs Mörbylångaleden	-200
• Fyr-till-fyr, projekt för färdigställande	-150
• Bygglov inom 4 veckor – nytt mål	-200
• Besparing 1 %	10 250
• Vakansprövning av tjänster	2 000
• Besparing den politiska organisationen	500
• Heltidsresan	500
• Extra finansiering av nya chefer	1 500
• Subventionering av busskort	1 000
• Oförändrad bygdepeng	200
• Ekologiska och närodlade livsmedel	300
• Sänkta räntekostnader	600
Summa kostnader	10 300

Resultat i majoritetens budget 27 699 tkr
(motsvarar ett överskott om 2,6 %)

Soliditet i majoritetens budget 29,9 %

Resultat i oppositionens budget **27 699 tkr**
(motsvarar ett överskott om 2,6 %)

Soliditet i oppositionens budget **31,1 %**